

MEMPERKASA KUTIPAN DAN AGIHAN ZAKAT DI MALAYSIA

Penyunting:

Zahari Mahad Musa
Azman Ab Rahman
Adibah Abdul Wahab

MEMPERKASA KUTIPAN DAN AGIHAN ZAKAT DI MALAYSIA

Penyunting:

Zahari Mahad Musa
Azman Ab Rahman
Adibah Abdul Wahab

Penerbit USIM
Universiti Sains Islam Malaysia
Bandar Baru Nilai
Negeri Sembilan

2017

CETAKAN PERTAMA 2017
© Hak Cipta Universiti Sains Islam Malaysia

Hak cipta terpelihara. Tiada mana-mana bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan, ditirukan, disalin, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar kepada apa-apa bentuk dengan sebarang cara sekalipun tanpa izin bertulis daripada Penerbit USIM terlebih dahulu.

Diterbitkan di Malaysia oleh:

PENERBIT USIM

Universiti Sains Islam Malaysia
Bandar Baru Nilai 71800 Nilai
Negeri Sembilan Darul Khusus
Tel: +06-798 8226/6081 | Faks: +06-798 6083
www.penerbit.usim.edu.my
info.penerbit@usim.edu.my

Penerbit USIM adalah anggota
MAJLIS PENERBITAN ILMIAH MALAYSIA (MAPIM)

Dicetak di Malaysia oleh:
ZARASA ENTERPRISE
C-7-G, Jalan Jati 9,
Acacia Avenue, Putra Nilai,
71800 Nilai, Negeri Sembilan.
zarasaenterprise@gmail.com

Perpustakaan Negara Malaysia
MEMPERKASA KUTIPAN DAN AGIHAN ZAKAT DIMALAYSIA / Penyunting:
Zahari Mahad Musa, Azman Ab Rahman, Adibah Abdul Wahab
Includes index
ISBN 978-967-440-385-0
1. Zakat--Malaysia. 2. Islam--Charitic--Malaysia. 3. Islamic Giving
I. Zahari Mahad Musa. II. Azman Ab. Rahman, Prof.Madya. Dr.
III. Adibah Abdul Wahab.
297.5409595.

KANDUNGAN

Kandungan	v
Kata Pengantar	ix
Prakata	xi
Bab 1 Analisis Had Kifayah Semasa di Malaysia: Satu Semakan Semula <i>Baharuddin Sayin, Azri Bhari & Mohd Afandi Mat Rani</i>	1
Bab 2 Skim Agihan Zakat Asnaf <i>Al-Ghārimin</i> di Institusi-Institusi Zakat di Malaysia <i>Halim Ismail & Mohd Noor Daud</i>	11
Bab 3 Perakaunan Zakat Korporat di Kota Medan, Indonesia <i>Zahri Hamat & Irfan</i>	21
Bab 4 Perakaunan Zakat Pertanian di Malaysia: Analisis dari Perspektif Cendekiawan Islam Klasik dan Kontemporari <i>Mohd Shukri Hanapi & Zahri Hamat</i>	35
Bab 5 Status Kelayakan Membayar Zakat Pendapatan Berdasarkan Had Kifayah Perbelanjaan <i>Fidlizan Muhammad, Azila Abdul Razak, Salwa Amirah Awang & Mohd Yahya Mohd Hussin</i>	59
Bab 6 Amalan Kutipan Zakat Rentas Sempadan Tanpa Tauliah: Satu Penelitian Awal <i>Sarip Adul, Mohamed Hadi Abd Hamid & Ibrahim Ismail</i>	73
Bab 7 Isu Pemilikan dalam Amalan Pembayaran Zakat Institusi Kewangan Islam <i>Muhammad Ikhlas Rosele & Luqman Haji Abdullah</i>	89
Bab 8 Model Taksiran Zakat Padi di Malaysia <i>Nor Aini Ali & Luqman Abdullah</i>	97
Bab 9 Had Kifayah Zakat Pendapatan Berasaskan Maqasid Syariah <i>Azman Ab. Rahman, Tengku Mansur Tengku Zainal Abidin, Muhammad Ridhwan Ab. Aziz, Khairil Faizal Khairi & Zulhilmi Mohamed Nor</i>	115
Bab 10 Agihan Dana Zakat Melalui Mikro Kredit di Malaysia <i>Nurul Ilyana Muhd Adnan & Zahri Hamat</i>	131
Bab 11 Analisis Perbandingan Pembayaran Zakat Fitrah dan Ketirisan di Negeri-Negeri Terpilih <i>Mohd Yahya Mohd Hussin, Azila Abdul Razak, Fidlizan Muhammad & Fatimah Salwa Abdul Hadi</i>	141
Bab 12 Kedudukan Zakat Sebagai Rebat Cukai Pendapatan dalam Akta Cukai Pendapatan 1967 <i>Izlawanie Muhammad, Nur Shahira Mohamad Nor & Azman Ab Rahman</i>	157
Bab 13 Keperluan Kerangka Syariah dalam Tadbir Urus Zakat <i>Mohamad Amin bin Ibrahim</i>	165

Bab 14 Pelaksanaan Konsep Maqasid Syariah dalam Agihan Zakat Fakir Miskin di Selangor <i>Mohd Fariz bin Abdul Razak</i>	177
Bab 15 Pengurusan Tadbir Urus Syariah: Pengalaman Lembaga Zakat Selangor <i>Adibah Abdul Wahab</i>	189
Bab 16 Tranformasi Pemerksaan Kutipan dan Agihan Zakat di Malaysia <i>Azman Ab Rahman</i>	201
Bab 17 Zakat Harta Individu Berasaskan Nisab Emas: Kajian Syariah dan Pelaksanaannya di Selangor <i>Syahrina binti Abdullah</i>	217
Bab 18 Kajian Migrasi Zakat dari Selangor ke Luar Negeri Selangor oleh Pihak Tidak Bertauliah: Analisis dari Sudut Hukum Syarak dan Perundangan <i>Mohammad Farid bin Mohammad Zainal</i>	229
Bab 19 Pengiraan Zakat ke Atas Unit Amanah: Satu Penilaian Semula <i>Ahmad Basri bin Ibrahim & Muhammad Hafiz bin Zainudin</i>	241
Bab 20 'Bizzakat' <i>Halidan Bin Md Daud</i>	255
Bab 21 Usaha Penentuan Ukuran Isipadu Gantang dan Kepentingannya dalam Pemerksaan Kutipan Zakat Fitrah <i>Dg. Nooremah Ag. Said, Azman Ab Rahman & Hafidzi Hamdan</i>	265
Bab 22 Usaha Penentuan Ukuran Isipadu Cupak Sebagai Rujukan Pembayaran Zakat di Malaysia <i>Hafidzi Hamdan, Azman Ab Rahman & Dg. Nooremah Ag. Said</i>	275
Bab 23 Penambahbaikan Urus Tadbir Berkenaan Uruf Zakat Emas Perhiasan di Institusi Zakat <i>Tutasting@Rawi Nordin & Noraini Saro</i>	281
Bab 24 Pendedahan Maklumat Zakat bagi Pelaporan Institusi Islam: Kajian Terhadap Majlis Agama Islam Negeri di Malaysia <i>Hairunnizam Wahid, Mohd Fairuz Md Salleh, Norida Basnan, Azlina Ahmad, Azizah Harun & Ainol Basirah Abdul Wahab</i>	287
Bab 25 Analisis Hukum Penggunaan Nilai Wang dalam Pembayaran Zakat Fitrah di Malaysia <i>Azri Bhari, Luqman Abdullah, Mohammad Mahyuddin Khalid, Mohd Ashrof Zaki Yaakob & Baharuddin Sayin</i>	301
Bab 26 Analisis Terhadap Ijtihad Umar Bin Al-Khattab Tentang Zakat Kuda <i>Irwan Mohd Subri, Azman Ab Rahman, Abdul Manan Ismail, Mushaddad Hasbullah & Nur Fatin Halil</i>	309
Bab 27 Keperluan Modul Intervensi Kemahiran Daya Tindak (MIDK) bagi Asnaf Mahasiswa di Institusi Pendidikan Tinggi di Malaysia <i>Kamariah Derasol, Mohd Salleh Amat & Hairunnizam Wahid</i>	327

Bab 28 Peranan Institusi Pengajian Tinggi dalam Pembangunan Pendidikan Asnaf Mualaf: Kajian Kes Kolej Dar Al-Hikmah <i>Muhammad Haffiz Muhamad Isa & Hairunnizam Wahid</i>	339
Bab 29 Inovasi Gamifikasi Global Zakat Game (GZG) dalam Pendidikan Islam <i>Nurkhamimi Zainuddin, Azman Ab. Rahman, Zahari Mahad Musa, Norlina Ismail & Siti Zulaikha Mokhtar</i>	355
Bab 30 Kajian Retrospektif Terhadap Pelaksanaan Agihan Asnaf <i>Fisabilillah</i> di Zaman Nabi Muhammad SAW dan Implementasi di Lembaga Zakat Selangor <i>Hamizul bin Abdul Hamid</i>	371
Bab 31: Kesan Tadbir Urus yang Baik ke Atas Prestasi Kutipan dan Agihan Zakat: Kerangka Konsep Pelaksanaan Kawalan Dalaman <i>Nazifah Mustaffha</i>	385
Bab 32 Kesalahan Memungut Zakat oleh Orang yang Tidak Dilantik atau Diberikuasa oleh Pihak Berkuasa Agama Islam Negeri di Malaysia <i>Syed Mohd Najib Syed Omar, Azman Ab. Rahman, Zahari Mahad Musa & Ahmad Anis Muhd Fauzi</i>	393
Bab 33 Tadbir Urus Zakat dalam Institusi Perbankan dan Kewangan Islam <i>Shamsiah binti Mohamad, Silmi binti Mohamed Radzi & Dk Syaida Mahyana binti Pg Hj Idris</i>	409

Handwritten notes at the top of the page, including "Bab 2" and some illegible scribbles.

Bab 2

SKIM AGIHAN ZAKAT ASNAF *AL-GHĀRIMĪN* DI INSTITUSI- INSTITUSI ZAKAT DI MALAYSIA

Halim Ismailⁱ & Mohd Noor Daudⁱⁱ,

ⁱ Pelajar Ph.D. Universiti Pendidikan Sultan Idris. halimppdl@gmail.com

ⁱⁱ Profesor Madya, Dr. Universiti Pendidikan Sultan Idris. mohd.noor@fsk.upsi.edu.my

Abstrak

Kajian ini mengupas tentang pelaksanaan skim agihan zakat terhadap asnaf *al-Ghārimīn* oleh institusi-institusi zakat terpilih di Malaysia. Kajian ini dijalankan menggunakan kaedah penyelidikan kualitatif dan dianalisa menggunakan metod deduktif, induktif dan perbandingan. Kajian menunjukkan bahawa skim-skim agihan zakat asnaf *al-Ghārimīn* dilaksanakan secara berbeza-beza antara institusi-institusi zakat di Malaysia. Terdapat skim-skim yang dilaksanakan oleh kesemua institusi-institusi zakat yang dikaji, di samping terdapat juga skim yang dilaksanakan oleh institusi zakat tertentu sahaja. Kajian ini memberi implikasi terhadap pelaksanaan skim agihan zakat asnaf *al-Ghārimīn* oleh institusi-institusi zakat di Malaysia.

Kata kunci: Zakat, *al-Ghārimīn*, Skim agihan.

PENDAHULUAN

Perlembagaan Persekutuan melalui Jadual Kesembilan Senarai Dua memperuntukkan kepada kerajaan-kerajaan negeri bidang kuasa untuk menggubal undang-undang atau peraturan keagamaan. Raja-raja Melayu merupakan Ketua Agama di negeri masing-masing, manakala Yang Dipertuan Agong menjadi Ketua Agama bagi negeri-negeri yang tidak beraja. Urusan zakat fitrah dan baitulmal atau hasil agama Islam seumpamanya terletak di bawah bidang kuasa negeri. Melalui peruntukan ini, negeri-negeri di Malaysia telah menubuhkan Majlis Agama Islam sebagai sebuah badan berkuasa di negeri bagi menguruskan perkara-perkara yang berkaitan pungutan dan agihan zakat. Untuk menjalankan tanggungjawab keagamaan ini, setiap negeri menubuhkan sebuah badan yang dikenali sebagai Majlis Agama Islam. Majlis ini diberi kuasa untuk mengurus dan mengendalikan pentadbiran zakat berdasarkan peruntukan Enakmen Pentadbiran Hukum Syarak di negeri masing-masing. (Ahmad Hidayat Buang, 1997: 2; Suwaid Tapah, 1995: 67-68). Institusi-institusi zakat di Malaysia ada menyediakan skim-skim tertentu bagi membantu asnaf *al-Ghārimīn* di negeri-negeri masing-masing.

Artikel ini akan membincangkan tentang skim agihan zakat asnaf *al-Ghārimīn* di institusi-institusi zakat di Malaysia. Sebanyak lima buah institusi zakat akan dibincangkan iaitu Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Negeri Kelantan (MAIK),

Handwritten notes at the bottom of the page: "- Kac lib fig - senaka d... & ... sepa ..."

MEMPERKASA KUTIPAN DAN AGIHAN ZAKAT DI MALAYSIA

Zakat merupakan salah satu elemen penting bagi memastikan pemeraksanaan sistem ekonomi dan sosial umat Islam dapat direalisasikan. Zakat merupakan ibadah yang wajib ditunaikan oleh setiap individu muslim yang sudah

memenuhi kriteria dan kewajiban zakat. Syariat zakat merupakan ibadah dalam bentuk membersihkan setiap kekayaan yang dimiliki oleh individu muslim. Pelbagai isu berkaitan zakat turut dibincangkan dan dikaji oleh para ulama, pengkaji dan pakar bidang yang merangkumi isu-isu kutipan dan agihan zakat, had kifayah zakat, amil dan sebagainya. Buku ini membincangkan secara komprehensif mengenai isu-isu dan cabaran kontemporari berkaitan zakat di Malaysia menurut perspektif Islam dan amalan semasa. Buku ini turut memuatkan perbincangan mengenai isu-isu pengurusan dan pentadbiran zakat secara umum daripada pelbagai dimensi dan perspektif termasuk pakar bidang dan ahli akademik. Setiap bab disusun secara sistematik bagi memberi kefahaman yang tepat dan menyeluruh kepada para pembaca. Diharapkan penerbitan buku ini dapat memberi panduan dan manfaat khususnya kepada institusi zakat, ahli akademik, pakar bidang, golongan profesional, para pelajar dan masyarakat awam yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam bidang zakat di Malaysia.

ISBN 978-967-440-385-0

9 789674 403850

<http://penerbit.usim.edu.my>